

Departament de Geografia i Història
ESTIU 2023 3r d'ESO
CIÈNCIES SOCIALS

Presentació d'un **dossier** amb la informació que tot seguit es concreta.
Lliurar al professor/a al setembre 2023

Mapes

Confeccionar i memoritzar els mapes següents:

- Mapa polític d'Europa, Amèrica, Àsia i Àfrica.
- Mapa de comunitats autònomes i províncies d'Espanya.
- Mapa de Comarques de Catalunya.

Tema 3

- 1.** Què és el sector primari i quines activitats el componen?
- 2.** Amb quin tipus de paisatge agrari de Catalunya relacionaries la foto? Per què?



- 3.** Digues si les afirmacions següents són verdaderes (V) o falses (F):

- L'agricultura de subsistència produeix aliments per a l'autoconsum.
- L'agricultura és l'activitat que genera més ingressos i feina a l'Estat.
- L'agricultura de mercat es caracteritza per l'elevat grau de mecanització.
-

El desenvolupament agrícola d'una regió depèn únicament del clima, el relleu i el tipus de sòl.

4. Enumera les característiques principals de la ramaderia intensiva i extensiva.
5. Explica com influeixen el clima, el relleu i el sòl en el desenvolupament de l'agricultura.
6. Defineix els termes següents sobre paisatges agraris: conreu de secà, conreu de regadiu, *openfield*, *bocage*, agricultura intensiva i agricultura extensiva.
7. Digues si les frases següents sobre el sector primari a Catalunya són veritables (V) o falses (F):

- La producció ramadera més destacada és la del bestiar porcí.
- L'aqüicultura és un sector que està en creixement a Catalunya.
- A Catalunya el sector primari té una participació molt alta en la contribució al PIB.
- L'àmplia diversitat de conreus és un dels trets característics de l'agricultura catalana.
- La UE no estableix cap tipus de quota sobre la quantitat ni la mida de les espècies capturades.

Tema 4

1. Què és una matèria primera? Quina importància té en la producció industrial?
2. Quina et sembla què actualment és la font d'energia més important al món? Justifica la resposta.
3. Confecciona un esquema del tipus d'energia diferenciant entre renovables i norenovables.
4. Quins problemes genera l'ús de l'energia nuclear?
5. Classifica les matèries primeres següents segons el seu origen: gas natural, hematites, carbó, seda, urani, pesca, plata, cautxú, cànem, pells, fusta, bauxita, platí, marbre, cotó, lli, pissarra, sal, llana, sofre

D'origen mineral	D'origen vegetal	D'origen animal

6. Encercla la frase que descriu correctament la situació actual del sector de la construcció a l'Estat espanyol segons el text:

L'especulació immobiliària ha presentat maneres molt diverses; una de les més generalitzades és la següent:

Una persona demana un préstec al banc per tal de comprar sobre plànol el dret de propietat d'un habitatge. Aquest primer pagament en representa una quantitat petita. Quan l'habitatge està acabat, el propietari el ven a un tercer per un preu que ha pujat un 20%. Per tant, en la inversió obté uns guanys ben quantiosos.

A hores d'ara, es calcula que a l'Estat espanyol hi ha aproximadament 1,3 milions d'habitatges nous a la venda.

- A La construcció té dificultats a causa de la crisi financera del 2008.
- B La construcció no ofereix una quantitat suficient d'habitatges per a la població.
- C La construcció viu un moment d'apogeu amb una gran demanda i oferta d'habitatges.
- D La construcció està en crisi per falta de sòl i dels recursos tècnics i humans necessaris.

7. Explica en què consisteix una bombolla immobiliària i com es va produir l'esclat de la bombolla immobiliària a l'estat espanyol.

Tema 5

- 1. Tria un producte industrial i enumera els elements necessaris per fabricar-lo.**
- 2. Completa la taula següent amb tres característiques de cada una de les Revolucions Industrials:**

	Cronologia	Característiques del període
1a Revolució Industrial		
2a Revolució Industrial		
3a Revolució Industrial		

- 3. Contesta les preguntes següents sobre la localització i la deslocalització industrial:**

- Quins eren els factors tradicionals de localització?
- En què consisteix la concentració horitzontal d'empreses? I la vertical
- Quins són els criteris actuals de localització industrial? Quines repercussions comporten?

4. Valora la importància dels factors de localització de les indústries següents i completa la taula amb les xifres corresponents: 1 (Poc important), 2 (important), 3 (molt important).

	Proximitat a les matèries	Cost de l'energia	Disponibilitat d'espai	Disponibilitat de mà d'obra	Cost de la mà d'obra
Refineria de petroli					
Components microelectrònics					
Manufactura tèxtil					

5. Has sentit a parlar mai de la deslocalització industrial? Explica breument en què consisteix.

6. Encercla la frase que descriu millor les característiques de l'empresa de la qual parla el text:

Mango és una empresa de moda i confecció que té la seu a Palau-solità i Plegamans (Barcelona), en la qual hi ha el departament de disseny, de patronatge i de distribució. A la planta de disseny hi treballen 2.000 persones, que fan 200 dissenys per temporada.

La roba que es vol fer servir s'analitza en un laboratori d'Alcoi per detectar-hi qualsevol substància perjudicial per a la salut.

Seguidament, els materials s'envien a la Xina, Turquia i el Marroc per a la confecció. Posteriorment, les peces de roba confeccionades les tornen a la seu central perquè passin un control de qualitat. Final-ment, són distribuïdes en una extensa xarxa de botigues arreu del món.

- A És una empresa petita perquè té menys de 250 treballadors.
- B És una empresa multinacional perquè exporta la producció a més de dos països.
- C És una empresa local perquè concentra els elements productius més importants a Barcelona.
- D És una multinacional que ven arreu del món i ha deslocalitzat la producció a altres països.

7. Contesta les preguntes següents relacionades amb els factors de localització industrial i deslocalització industrial:

- Quins són els principals factors de localització industrial.
- Per què penses que Mango concentra la producció a la Xina, Turquia i el Marroc?
- Per què diries que la seu central és a Europa i no al Marroc o a Turquia?
- En què consisteix la deslocalització industrial? Descriu-la amb detall:

Tema 6

1. Explica les diferències que hi ha entre el sector secundari i el sector terciari.

2. Per què Internet és important en l'actualitat? Quins efectes negatius pot comportar el seu ús?
3. Enumera les activitats principals que componen el sector terciari.
4. En què consisteix el sector terciari banal? Descriu-lo amb detall i posa'n exemples.
5. Defineix, amb les teves paraules, els conceptes següents: serveis socials, serveis de distribució, serveis al consumidor, serveis a les empreses.
6. Raona si l'afirmació següent és correcta o no: *Actualment tot el món està interconnectat.*

Tema 7

1. Indica el sistema de transport més adequat per a les situacions següents:
 - Transportar mercaderies de Barcelona a Ciutadella.
 - Transportar mercaderies de Banyoles a Sant Cugat.
 - Transportar mercaderies de Lleida a Manchester.
 - Transportar mercaderies de Terrassa a Sabadell.
2. Assenyala algun dels avantatges de fer servir el transport públic.
3. Per què creus que Catalunya és una de les principals destinacions turístiques de tota Espanya? Raona-ho.
4. Descriu quins passos creus que segueix un producte agrícola des que es recol·lecta o s'obté fins que es compra en un establiment.
5. La carretera és una de les infraestructures de transport més important. Respon a les preguntes següents sobre aquestes construccions:
 - Per què la carretera és la infraestructura més utilitzada per desplaçar persones i mercaderies?
 - Quines diferències hi ha entre les xarxes de carreteres dels països desenvolupats i subdesenvolupats?
6. Imagina que vas a comprar un paquet d'arròs de la Xina al teu supermercat habitual. Explica els passos que segueix l'arròs des que se'n fa la recol·lecció fins que arriba a l'establiment esmentat.
7. Respon a les preguntes següents sobre el turisme i el seu impacte econòmic i social a Espanya:
 - En quins sectors gasten més els turistes que ens visiten?
 - En quin transport arriben la majoria dels viatgers? Quins mesos?
 - Quins són els principals atractius pels quals ens visiten els turistes?
 - Quina altra oferta presenten les regions menys turístiques d'Espanya?
 - Per què els treballs relacionats amb el turisme són estacionals i amb salaris baixos?
8. Enumera els factors positius i negatius del turisme.
9. Completa la taula sobre l'oferta turística catalana indicant cinc llocs per a cada tipus.

OFERTA TURÍSTICA A CATALUNYA		
Patrimoni de la Humanitat	Platges d'interès turístic	Turisme de neu

--	--	--

Tema 8

- 1. Defineix amb paraules teves en què consisteix el comerç.**
- 2. En què es diferencien la balança comercial i la balança de pagaments?**
- 3. L'activitat comercial descrita en el text no seria possible sense la participació d'una sèrie d'elements. Indica quina frase diu correctament aquests elements:**

Quan volem adquirir un producte o accedir a un servei hem de seguir una sèrie d'etapes.

Per exemple, si necessitem comprar un habitatge, en primer lloc haurem de visitar un establiment que ens permeti veure algunes mostres i parlar amb el responsable. A continuació, haurem de presentar una oferta de compra que serà valorada pel comercial de la immobiliària. Finalment, una vegada s'hagin acordat els termes de la compravenda de l'habitatge, haurem d'abonar la quantitat de diners pactada.

- A El venedor, el comprador, els diners i el mercat.
- B El venedor, el comercial, les mercaderies i el mercat.
- C El comerç, el comprador, les mercaderies i el mercat.
- D El venedor, el comprador, les mercaderies i el mercat.

- 4. El comerç interior està constituït pel comerç majorista i minorista. A quins establiments minoristes corresponen aquestes definicions?**

Se situen al centre i ofereixen molts productes.
Està format per botigues petites de gestió familiar.
Se situen a la perifèria i pertanyen a multinacionals.
Mercats ambulants que s'instal·len en llocs públics.

- 5. Contesta les preguntes següents sobre el comerç desigual:**

Per què les multinacionals deslocalitzen la seva producció?
Quines característiques tenen els llocs on s'inverteixen els diners?
Quins són els factors que poden dissuadir les empreses d'instal·lar-se en un país?
Què necessiten els països pobres per créixer?
Quines alternatives hi ha per superar la situació d'ofec econòmic dels països pobres?

- 6. Explica com podem aconseguir ser uns consumidors responsables i, a continuació, assenyalà quines són les conseqüències del consum irresponsable.**

- 7. Analitza les dades de la taula i respon a les preguntes:**

- Quins són els països productors de petroli principals?
- Coincideixen els principals països consumidors de petroli amb els principals productors?
- Cap on es dirigiran els principals fluxos o rutes comercials de petroli?

Tema 9

- 1. Escriu a quina doctrina religiosa moderna correspon cada una d'aquestes afirmacions: A. Luteranisme, B. Calvinisme, C. Anglicanisme.**

La feina dignificava l'ésser humà.

Principals països productors de petroli (2014)		Principals països consumidors de petroli (2012)	
Païso	Milers de barrils diaris	Països	Milers de barrils diaris
1. Estats Units	13.973	1. Estats Units	11.500
2. Aràbia Saudita	11.623	2. Xina	10.300
3. Rússia	10.852	3. Japó	4.700
4. Xina	4.572	4. Índia	3.600
5. Canadà	4.383	5. Rússia	3.200
6. EAU	3.470	6. Aràbia Saudita	2.860
7. Iran	3.374	7. Brasil	2.800
8. Iraq	3.371	8. Alemanya	2.400
9. Brasil	2.949	9. Corea del Sud	2.300
10. Mèxic	2.811	10. Canadà	2.280

La salvació s'aconseguia només mitjançant la fe.

L'èxit en els negocis s'associava a la gràcia divina.

Cada creient podia fer la seva pròpia interpretació de la Bíblia.

Totes les persones tenien determinat el seu destí després de la mort.

Es van mantenir alguns dogmes catòlics i es va conservar el culte solemne.

- 2. Subratlla els conceptes que defineixen el pensament Humanista: Déu com a centre del món – exaltació de l'ésser humà – fanatisme religiós – raó i llibertat - Esperit científic – temor diví – llengües vernacles com a transmissores de cultura.**
- 3. Explica quin paper creus que va tenir la impremta en la difusió de les idees humanistes:**
- 4. Respon a les preguntes que hi ha a continuació sobre la Reforma protestant i la Contrareforma:**
Quines doctrines del Cristianisme coneixes a banda de la religió catòlica?
Què en saps?
Per quins motius et sembla que van sorgir?
- 5. Defineix breument els conceptes següents: Teocentrisme, Burguesia, monarquia autoritària i doctrina religiosa.**

Tema 10

1. Relaciona aquests artistes renaixentistes amb la disciplina artística en la qual van destacar:

Donatello
Rafael
Lorenzo Ghiberti
Leon Battista Alberti

Pintura
Escultura
Arquitectura

Sandro Botticelli
Miquel Àngel
Piero della Francesca
Filippo Brunelleschi

2. Respon a les preguntes següents sobre les característiques principals del Renaixement:

- En quin moviment artístic es van inspirar els artistes renaixentistes?
- En quins aspectes concrets es va percebre aquesta inspiració?
- Quins elements de l'humanisme van adoptar els artistes del Renaixement?
- En què va consistir el nou model de l'artista renaixentista i el nou paper de l'art?

1. Comenta l'obra.

Autor i data:

Descripció general de la façana:



4.- Observa el David de Donatello, descriu-ne les característiques i relaciona'l amb la nova concepció de l'art renaixentista:



5.- Explica la relació entre els Mèdici i el seu mecenatge i el desenvolupament cultural que té lloc a Florència durant el segle XV.

6. Indica si les afirmacions següents són veritables (V) o falses (F):

- A La paraula Renaixement significa l'evidència d'un temps nou.
- B El Renaixement a Europa s'inicia als territoris de Flandes.
- C Durant el Renaixement persisteix l'admiració i la inspiració per l'Antiguitat.
- D Els artistes renaixentistes no van tenir cap relació amb el poder i la noblesa.

7. Comenta les principals característiques del Renaixement com a moviment artístic i cultural.

8. Relaciona el nom de cada artista renaixentista amb la seva obra i enganxa una imatge de la mateixa:

Leonardo Da Vinci

El matrimoni Arnolfini

Miquel Àngel

Al·legoria de la primavera

Sandro Botticelli

La Gioconda

Jan Van Eyck

Pietat

9. Respon les preguntes següents:

- a) A quin país d'Europa es va desenvolupar primer l'art del Renaixement?
- b) Què és un "mecenes" de l'art?

10. *El naixement de Venus* de Sandro Botticelli representa una escena de la mitologia clàssica, un element recurrent en la pintura del Renaixement. Assenyala la resposta correcta.



El naixement de Venus és una de les obres més representatives del Renaixement italià. La va pintar Sandro Botticelli el 1485, a petició de la família Mèdici, per decorar un palau d'oci al camp.

Venus és la deessa romana de l'amor, filla del déu Urà. Ambdós van ser llançats al mar pel déu del temps, Cronos. A l'escena representada al quadre es pot distingir el moment de l'arribada de la deessa Venus, després del seu naixement, a l'illa de Citera, empesa pel vent. Venus surt al quadre en la típica postura pròpia de les estàtues de deesses romanes.

- A Les pintures del Renaixement simbolitzaven una crítica a la bellesa física.
- B La tècnica de la pintura a l'oli ja no s'utilitzava durant el Renaixement.
- C L'arquitectura renaixentista s'inspirava en les restes arqueològiques clàssiques.
- D Els artistes del Renaixement es consideraven els successors de l'estil barroc.

Tema 11

1. Digues si les afirmacions següents sobre la societat de la Corona de Castella i d'Aragó sota els Reis Catòlics són veritables (V) o falses (F):

- La noblesa i el clergat van perdre el predomini social i econòmic.
- A Castella, la monarquia va acabar amb el poder polític de la noblesa.
- El rei Ferran va frenar els abusos de les classes privilegiades a Catalunya.
- La monarquia va protegir l'activitat ramadera creant el "Consejo de la Mesta".
- A la Corona d'Aragó, la burgesia urbana va experimentar un fort decreixement.
- A Aragó, la noblesa no posseïa terres i es dedicava a activitats manufactureres i mercantils.

2.-Llegeix el text del i respon a les preguntes sobre les mesures impulsades pels Reis Catòlics per aconseguir la unitat religiosa:

Un cop expulsats els jueus d'Espanya el 1492, la sort que esperava els musulmans no podia ser gaire diferent.

El 1502 els Reis Catòlics van obligar aquesta minoria etnicoreligiosa a escollir entre la conversió al catolicisme o el desterrament.

El decret es va aplicar primer a Castella i el 1525 a la Corona d'Aragó. L'objectiu d'aquesta mesura era enfortir la unitat política a costa de la diversitat confessional, i s'hi va arribar després de pressionar unes persones que, la majoria, van acabar per preferir la conversió forçosa abans que abandonar la seva terra.

- Per què van expulsar els jueus d'Espanya?
- Quines mesures va promoure el cardenal Cisneros per aconseguir la uniformitat religiosa?

3. Explica els elements que tenien en comú les diverses civilitzacions precolombines.

4. Contesta les preguntes següents sobre els Reis Catòlics:

- Qui eren els Reis Catòlics? Escriu-ne els noms.
- En què va consistir la unió dinàstica que van dur a terme els Reis Catòlics?

5. Observa el mapa on es representa la península Ibèrica a l'inici del regnat dels Reis Catòlics i respon a les preguntes.



- Quins regnes hi havia a la península Ibèrica a començament del segle XV?
- Quan van aconseguir els Reis Catòlics unir cada un d'aquests regnes a la seva Corona?

6. Indica quins avenços en la navegació van fer possibles els grans viatges:

7. Digues si les afirmacions següents són veritables (V) o falses (F):

- Els Reis Catòlics van ajudar i van finançar el viatge de Colom a Amèrica.
- Durant el regnat dels Reis Catòlics es va crear el Tribunal de la Inquisició.
- Colom coneixia amb exactitud el lloc on arribaria al final de la seva travessia cap a Amèrica.
- El regnat dels Reis Catòlics va ser un període marcat per les crisis econòmiques i les guerres.

8. Escriu el nom dels tres grans imperis o civilitzacions precolombins i comenta les característiques fonamentals de cadascuna d'elles.

Tema 12

1. Contesta aquestes preguntes sobre el regnat de Carles I:

- Quins territoris formaven l'Imperi universal de Carles I i de qui els va heretar?
- Quins conflictes a l'exterior de la Península va haver d'afrontar Carles I?
- En què va consistir la revolta de les Comunitats? Com va evolucionar el conflicte?

2. Escriu els territoris que formaven part de l'Imperi de Felip II: Àustria – Portugal – França – Castella – Regne de Nàpols – Imperi Turc - Corona d'Aragó – Anglaterra – Països Baixos – Navarra

3. Digues si les afirmacions següents són verdaderes (V) o falses (F):

- Carles I va haver de fer front a la Guerra de les Comunitats de Castella.
- Felip II va haver de combatre la revolta de les Germanies a València i a les illes Balears.
- En la Guerra de les Comunitats la pagesia es va rebel·lar contra els impostos del rei.
- Les possessions espanyoles de l'Imperi les van defensar els terços, unes unitats de combat.

4. Marca la definició que et sembli més correcta sobre alguns dels conceptes que treballarem en aquest tema:

- A Amèrica, una *encomienda* era...
 - A) ...una petició sobre un aspecte concret.
 - B) ...un sistema d'explotació de terres de conreu.
 - C) ...una ciutat que agrupava colonitzadors i indígenes.
- Els *criolls* eren...
 - A) ...els indígenes convertits al cristianisme.
 - B) ...els conqueridors que es van instal·lar a Amèrica.
 - C) ...els descendents dels conqueridors a les colònies.
- L'*evangelització* consistia a...
 - A) ...convertir els indígenes al catolicisme.
 - B) ...instruir els indígenes en la cultura hispana.
 - C) ...ensenyar els indígenes a llegir mitjançant els evangelis.

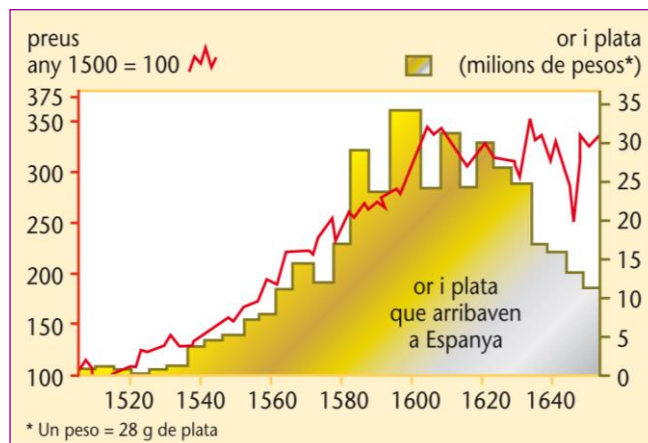
5. Explica l'impacte del nou mercat americà sobre el comerç hispà:

6. Relaciona amb fletxes les batalles de la columna de l'esquerra amb els adversaris de Felip II:

Batalla de Lepant	França
Armada Invencible	Anglaterra
Batalla de Saint-Quentin	Imperi turc

7. Quina ciutat i quina institució van monopolitzar el comerç amb Amèrica?

8. Comenta el gràfic sobre l'arribada de metalls preciosos d'Amèrica i relaciona'l amb la revolució dels preus dels segles XVI i XVII:



Tema 13

1. Respon les preguntes següents sobre la població i la societat catalana a l'Edat Moderna:

La població catalana va disminuir al segle XVII. Quines en van ser les causes?

Quins eren els grups privilegiats de la societat catalana en aquest període?

El bandolerisme va ser un fenomen força estès al món rural català. Sabries dir en què va consistir?

2. Marca amb una creu les institucions tradicionals de Catalunya que es van mantenir durant l'Edat Moderna:

- | | | | | | |
|--------------------------|----------|--------------------------|-----------------|--------------------------|--------------------|
| <input type="checkbox"/> | Consells | <input type="checkbox"/> | Capità General | <input type="checkbox"/> | Generalitat |
| <input type="checkbox"/> | Virrei | <input type="checkbox"/> | Audiència reial | <input type="checkbox"/> | Consell d'Aragó |
| <input type="checkbox"/> | Veguers | <input type="checkbox"/> | Corts catalanes | <input type="checkbox"/> | Governador general |

3. Digues quin paper van tenir les mesures polítiques que va impulsar el comte duc d'Olivares en la revolta catalana del 1640.

4. Catalunya, durant la monarquia dels Àustria, va mantenir les seves pròpies institucions de govern. Llegeix les afirmacions següents i escriu *Vertader (V)* o *Fals (F)* segons correspongui. A continuació, corregeix les afirmacions falses:

La Cort General feia lleis, presentava els greuges dels tres braços i votava el *donatiu*.

La Cort General era la representació permanent de la Diputació del General o Generalitat.

Els tres braços (eclesiàstic, militar i popular), no tenien representació a la Diputació del General.

La Generalitat recaptava els impostos i defensava la legalitat i el compliment de les lleis catalanes.

Els consells municipals estaven presidits per un diputat eclesiàstic, tres oïdors i un diputat de cada braç.

5. Indica si les següents definicions es corresponen al bandolerisme, als pirates o als corsaris:

A. Bandolerisme

B. Pirates

C. Corsaris

Fenomen que tenia presència principalment a les zones rurals del territori català.

Eren delinqüents escapats de la justícia, que actuaven de forma autònoma al litoral i mar endins.

Fou una resposta de la petita noblesa rural a la disminució de les seves rendes.

Tenien permís reial per saquejar poblacions i vaixells d'enemics del regne, a canvi de part del botí.

Dos dels noms més temuts foren Joan Sala i Perot Rocaguinarda.

6. Explica qui formava part dels tres principals grups socials que existien a Catalunya durant l'Edat Moderna: els grups privilegiats, els pagesos i els artesans i menestrals: